

СЕКЦІЯ 2. ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЗИЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

О.М. Петухова, д-р екон. наук

Г.В. Сілакова, канд. екон. наук

Національний університет харчових технологій

В сучасних умовах глобалізації економіки, зміцнення ринкових відносин, загострення конкурентної боротьби економічний розвиток підприємства безпосередньо залежить від впровадження інновацій. Перехід на інноваційний шлях розвитку вимагає від підприємства визначення готовності і оцінки можливості розробок та подальшого впровадження нововведень. Для цього необхідно виявити наявність достатньої ресурсної бази для проведення інноваційного процесу та стимулюючі і перешкоджаючі фактори середовища впровадження інновацій.

У науковому середовищі не існує загальновизнаних методичних підходів, що дозволяють враховувати готовність підприємства до впровадження інновацій і можливості, що надаються зовнішнім оточенням для ефективної реалізації інноваційних розробок, у складі єдиного комплексного показника. Враховуючи необхідність впровадження інновацій в межах конкурентної боротьби, показник інноваційної позиції, що характеризує готовність і можливості комерціалізації інновацій, виступає одним з факторів підвищення конкурентоспроможності підприємства [1].

Інноваційна позиція підприємства визначається комплексним економічним показником, що характеризує готовність підприємства до успішної комерціалізації інновацій та враховує вплив оточуючого середовища.

Готовність підприємства до успішної реалізації інноваційного процесу доцільно розглядати не тільки з точки зору його внутрішніх резервів і зовнішніх можливостей (інноваційного потенціалу та інноваційного клімату), але й з урахуванням інноваційної активності та інноваційної сприйнятливості підприємства. Такий підхід дозволяє не тільки оцінити поточний стан ресурсної

бази, готовність персоналу і менеджменту та сприятливість зовнішнього середовища, але і врахувати, наскільки активно підприємство реалізує свої інноваційні можливості і доводить інноваційні розробки до комерціалізації.

Оцінка інноваційної позиції передбачає врахування чотирьох складових: інноваційного потенціалу, інноваційного клімату, інноваційної активності та інноваційної сприйнятливості. Дослідження впливу інноваційного потенціалу підприємства ґрунтується на оцінці 5 блоків показників: продуктовий (показники якості, економічні показники), ресурсний (матеріально-технічні ресурси, трудові ресурси, інформаційні ресурси, фінансові ресурси, ефективність використання ресурсів), організаційний (організаційна структура, організаційна культура, рівень технології процесів), управлінський (ефективність керівництва, ефективність системи управління), функціональний блок (стадія розробки продукції, виробнича стадія, стадія реалізації).

Аналіз інноваційного клімату включає складові макро-, мезо- та мікросередовища підприємства. Дослідження макро- та мезосередовища проводиться на основі аналізу соціальної та природно-географічної, технологічної та науково-технічної, економічної та фінансової, політичної та правової компонент. Мікросередовище підприємства досліджується у розрізі шести складових: зони господарювання; зони капіталовкладень та інвестицій; зони нових технологій та науково-технічних інформаційних ресурсів; зони сировинних, паливних, енергетичних та матеріально-технічних ресурсів; зони трудових ресурсів; групи стратегічного впливу.

Оцінка інноваційної активності відображає: ступінь інтенсивності та своєчасності здійснення дій зі створення, впровадження і комерціалізації нововведень; здатність комплексно мобілізувати інноваційний потенціал необхідної кількості та якості; обґрунтованість застосовуваних методів; раціональність технології за складом і послідовністю операцій. Відповідно до цього для оцінки інноваційної активності підприємства доцільно використовувати наступні показники: якість інноваційної стратегії; ефективність розподілу витрат на реалізацію інновацій по всіх стадіях; якість

реалізованих інноваційних проєктів; обґрунтованість поточного рівня інноваційної активності; швидкість реакції на інноваційні розробки конкурентів; середній життєвий цикл інновації; ефективність залучення інвестицій на реалізацію інноваційного процесу; ефективність витрат на НДДКР; частка науково-технічного персоналу в загальній чисельності персоналу підприємства; співвідношення придбаних та реалізованих інноваційних розробок.

Оцінку інноваційної сприйнятливості доцільно проводити на основі наступних розрахунку показників: середня тривалість циклу «ініціація-комерціалізація»; коефіцієнт комерціалізації інноваційних ідей; частка інноваційної продукції в загальному обсязі відвантаженої продукції.

Оцінка інноваційної позиції дозволяє виявити готовність підприємства до успішної комерціалізації інновацій та можливості підвищення його конкурентоспроможності. У процесі оцінки потрібно враховувати низку особливостей, зокрема: наявність якісних та кількісних показників; оцінка за рівнями у напрямку від конкретних показників до результативних значень інноваційного потенціалу та клімату; формування системи показників всередині кожного рівня ієрархії; забезпечення співставності всіх показників за одиницями вимірювання; можливість застосування розробленої методики для оцінки нестатистичних та квазістатистичних даних.

Виходячи з описаних особливостей оцінку інноваційної позиції доцільно проводити із застосуванням апарату теорії нечітких множин. Крім порівняльності всіх показників нечітко-множинний підхід дозволяє, по-перше, оперувати як якісними, так і кількісними параметрами, по-друге, проводити оцінку інноваційних процесів на підприємстві в умовах відсутності/обмеженості статистичних даних, необхідних для здійснення розрахунків із застосуванням імовірнісних методів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Трифилова А. А. Оценка эффективности инновационного развития предприятия / А. А. Трифилова. - М.: Финансы и статистика, 2005. - 304 с.